

III

(Az EU-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok)

AZ EU-SZERZŐDÉS VI. CÍME ALAPJÁN ELFOGADOTT JOGI AKTUSOK

A TANÁCS 2008/913/IB KERETHATÁROZATA

(2008. november 28.)

**a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel
történő küzdelemről**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 29. és 31. cikkére, valamint 34. cikke (2) bekezdésének b) pontjára,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére ⁽¹⁾,

mivel:

- (1) A rasszizmus és az idegengyűlölet a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és alapvető szabadságok tisztelben tartásának és a jogállamiság azon elveinek közvetlen megsértése, amely alapelveken az Európai Unió alapul és amelyek közösek a tagállamokban.
- (2) A Tanácsnak és a Bizottságnak az Amszterdami Szerződésnek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó rendelkezései lehető legjobb végrehajtásáról szóló cselekvési terve ⁽²⁾, az Európai Tanács 1999. október 15–16-i tamperei ülésének következtetései, az Európai Uniónak a rasszizmus elleni világkonferencián képviselt álláspontjáról és a jelenlegi uniós helyzetről szóló, 2000. szeptember 20-i európai parlamenti állásfoglalás ⁽³⁾, valamint a Bizottságnak az eredménytábla két éves frissítése kapcsán az Európai Unión belüli „szabadság, biztonság és a jog érvényesülésén alapuló” térség létrehozása terén elért eredmények áttekintéséről (2000. második fele) szóló, a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett közleménye e területen fellépést kíván. A Tanács a 2004. november 4–5-i hágai programban emlékeztet a rasszizmus, az antiszemitizmus és az idegengyűlölet valamennyi formájával szembeni fellépésre vonatkozó, az Európai Tanács által, 2003 decemberében már kinyilvánított határozott elkötelezettségére.

- (3) A rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemről szóló, 1996. július 15-i 96/443/IB tanácsi együttes fellépést ⁽⁴⁾ olyan további jogalkotásnak kell követnie, amely megfelel a tagállamok törvényei és rendelkezései további közelítése, valamint a hatékony igazságügyi együttműködést gátló, elsősorban a tagállamok különböző jogi megközelítéseiből eredő akadályok leküzdése igényének.

- (4) A 96/443/IB együttes fellépés és a más nemzetközi fórumokon – például az Európa Tanácson belül – végzett munka értékelésének alapján az igazságügyi együttműködés terén még mindig bizonyos nehézségek tapasztalhatók, ezért szükséges a tagállamok büntető jogszabályainak további közelítése a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésére irányuló átfogó és világos jogi szabályozás hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében.

- (5) A rasszizmus és az idegengyűlölet fenyegetést jelent az e viselkedés célpontjául szolgáló személyek csoportjaira nézve. Az Európai Unión belül szükséges e jelenséggel kapcsolatban közös büntetőjogi megközelítés meghatározása annak érdekében, hogy ugyanaz a magatartás minden tagállamban bűncselekménynek minősüljön, és hogy a büntető jogszabályok az ilyen bűncselekményeket elkövető vagy ezekért felelős természetes és jogi személyek ellen hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetéseket irányozzanak elő.

- (6) A tagállamok elismerik, hogy a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelem egy átfogó keretben végrehajtott, többféle intézkedést követel meg és nem korlátozódhat kizárólag büntetőügyekre. E kerethatározat – a büntetőjog eszközei révén – a rasszizmus és az idegengyűlölet különösen súlyos formái elleni küzdelemre korlátozódik. Mivel a tagállamok kulturális és jogi hagyományai – különösen ezen a területen – bizonyos mértékig eltérőek, jelenleg nincs lehetőség a büntetőjogi szabályok teljes harmonizációjára.

⁽¹⁾ 2007. november 29-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽²⁾ HL C 19., 1999.1.23., 1. o.

⁽³⁾ HL C 146., 2001.5.17., 110. o.

⁽⁴⁾ HL L 185., 1996.7.24., 5. o.

- (7) E kerethatározatban a „származás” elsősorban bizonyos jellemzők (például faj vagy bőrszín) alapján beazonosítható személyektől származó személyekre vagy személyek csoportjaira vonatkozik, akiknél azonban mindezek a jellemzők már nem feltétlenül léteznek. Ennek ellenére származásuk miatt ezek a személyek vagy személyek csoportjai gyűlöletnek vagy erőszaknak lehetnek kitéve.
- (8) A „vallás” széles értelemben a vallási vagy más lelkiismereti meggyőződésükre való utalással meghatározott személyekre vonatkozik.
- (9) A „gyűlölet” a faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti, nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló gyűlöletre vonatkozik.
- (10) E kerethatározat nem gátolja a tagállamokat abban, hogy nemzeti jogukban olyan rendelkezéseket fogadjanak el, amelyek az 1. cikk (1) bekezdésének c) és d) pontját kiterjesztik a faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti, nemzeti vagy etnikai hovatartozásuk alapján történetől eltérő módon, például társadalmi helyzetük vagy politikai meggyőződésük alapján meghatározott személyek csoportja ellen elkövetett bűncselekményekre.
- (11) Biztosítani kell, hogy a rasszizmussal és idegengyűlölettel kapcsolatos bűncselekmények kivizsgálása és üldözése ne függjön a sértettek feljelentésétől vagy a büntetőeljárás megindításának általuk történő kezdeményezésétől, mivel az ilyen személyek gyakran különösen sebezhetők, és visszariadnak az eljárás kezdeményezésétől.
- (12) A büntető jogszabályok közelítésének – a tagállamok közötti teljes körű és hatékony igazságügyi együttműködés elősegítése révén – a rasszista és idegengyűlölő bűncselekmények elleni hatásosabb küzdelemhez kell vezetnie. E kerethatározat felülvizsgálatakor a Tanácsnak figyelembe kell vennie az e téren esetlegesen meglévő nehézségeket annak megvizsgálása céljából, hogy szükséges-e további lépéseket tenni ezen a területen.
- (13) Mivel ezen kerethatározat célját, nevezetesen annak biztosítását, hogy a rasszista és az idegengyűlölő bűncselekményeket minden tagállamban legalább egy minimális szintet elérő, hatásos, arányos és visszatartó erejű büntetésekkel sújtják, a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, minthogy e szabályoknak közösnek és összeegyeztethetőnek kell lenniük, és ezért e célkitűzés az Európai Unió szintjén jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében említett és az Európai Közösséget létrehozó szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az utóbbi cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ezen kerethatározat nem lépi túl az említett cél eléréséhez szükséges mértéket.
- (14) E kerethatározat tiszteletben tartja az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikke és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény – különösen annak 10. és a 11. cikke – által elismert, valamint az Európai Unió alapjogi chartája – különösen

annak II. és VI. fejezete – által tükrözött alapvető jogokat és jogelveket.

- (15) Az egyesülési szabadsággal és a véleménynyilvánítási szabadsággal, így különösen a sajtószabadsággal, illetve az egyéb médiumokon keresztüli véleménynyilvánítási szabadsággal összefüggő megfontolások sok tagállam nemzeti jogában külön eljárási biztosítékok és egyéb különös szabályok elfogadását eredményezték a felelősség meghatározása vagy korlátozása tekintetében.
- (16) A 96/443/IB együttes fellépést hatályon kívül kell helyezni, mivel az Amszterdami Szerződés, a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv⁽¹⁾, valamint e kerethatározat hatálybalépésével az együttes fellépés okafogyottá vált,

ELFOGADTA EZT A KERETHATÁROZATOT:

1. cikk

Rasszizmussal és idegengyűlölettel kapcsolatos bűncselekmények

- (1) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a következő szándékos cselekmények büntetendők legyenek:
- a) nyilvánosság előtt erőszakra vagy gyűlöletre uszítás faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti vagy nemzeti, illetve etnikai hovatartozásuk alapján meghatározott személyek csoportjával vagy e csoport valamely tagjával szemben;
 - az a) pontban említett cselekmény elkövetése röpiratok, képek vagy egyéb anyagok nyilvános terjesztése vagy forgalmazása útján;
 - a Nemzetközi Büntetőbíróság statútumának 6., 7., illetve 8. cikkében meghatározott népiirtás, emberiesség elleni vagy háborús bűncselekmény nyilvánosság előtti védelmezése, tagadása vagy súlyosan jelentéktelen színben való feltüntetése faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti vagy nemzeti, illetve etnikai hovatartozásuk alapján meghatározott személyek egy csoportja vagy e csoport valamely tagja ellen irányuló módon, amennyiben az adott cselekményt olyan módon valósítják meg, hogy az e csoport vagy annak valamely tagja ellen erőszakra vagy gyűlöletre való uszításra alkalmas;
 - a Nemzetközi Katonai Törvényszéknek az 1945. augusztus 8-i Londoni Egyezményhez csatolt chartája 6. cikkében meghatározott bűncselekmények nyilvánosság előtti védelmezése, tagadása vagy súlyosan jelentéktelen színben való feltüntetése faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti vagy nemzeti, illetve etnikai hovatartozásuk alapján meghatározott személyek egy csoportja vagy e csoport valamely tagja ellen irányuló módon, amennyiben az adott cselekményt olyan módon valósítják meg, hogy az e csoport vagy annak valamely tagja ellen erőszakra vagy gyűlöletre való uszításra alkalmas.

⁽¹⁾ HL L 180., 2000.7.19., 22. o.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásakor a tagállamok dönthetnek úgy, hogy kizárólag azt a cselekményt büntetik, amely a közrend megzavarására alkalmas vagy fenyegető, gyalázkodó vagy sértő jellegű.

(3) Az (1) bekezdés alkalmazásában a vallásra történő utalás legalább az olyan cselekményeket kívánja lefedni, amelyek indítékul szolgálnak a faji, bőrszín szerinti, vallási, származás szerinti, nemzeti vagy etnikai hovatartozásuk alapján meghatározott személyek egy csoportjával vagy e csoport valamely tagjával szembeni cselekmény elkövetéséhez.

(4) E kerethatározat elfogadásakor vagy azt követően bármely tagállam nyilatkozatot tehet arról, hogy az (1) bekezdés c) és/vagy d) pontjában említett bűncselekmények tagadását vagy súlyosan jelentéktelen színben való feltüntetését csak abban az esetben rendeli büntetni, ha az ezekben a pontokban említett bűncselekmények elkövetését az adott tagállam nemzeti bíróságának és/vagy valamely nemzetközi bíróságnak a jogerős határozata, vagy csak valamely nemzetközi bíróság jogerős határozata állapította meg.

2. cikk

Felbujtás és bűnrészesség

(1) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 1. cikk (1) bekezdésének c) és d) pontjában említett cselekményre való felbujtás büntetendő legyen.

(2) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 1. cikkben említett bármely cselekményben való bűnrészesség büntetendő legyen.

3. cikk

Büntetések

(1) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 1. és 2. cikkben említett cselekmények tekintetében hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetések legyenek kiszabhatók.

(2) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 1. cikkben említett cselekmények maximális büntetési tétele legalább egy évtől három évig terjedő szabadságvesztés legyen.

4. cikk

Rasszista és idegengyűlölő indíték

Az 1. és 2. cikkben említetteken kívüli egyéb bűncselekmények vonatkozásában a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a rasszista és idegengyűlölő indíték súlyosbító körülménynek számítson, vagy az ilyen indítékot a bíróságok a büntetések kiszabásánál figyelembe vehessék.

5. cikk

A jogi személyek felelőssége

(1) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a jogi személy felelősségre vonható legyen az 1. és 2. cikkben említett azon cselekményekért,

amelyeket akár saját nevében eljárva, akár a jogi személy valamely szervének tagjaként eljárva olyan személy követett el a jogi személy javára, aki a jogi személyen belül a következő szempontok alapján vezető tisztséget tölt be:

a) a jogi személy képviselőjének joga;

b) a jogi személy nevében történő döntéshozatal joga; vagy

c) a jogi személy szervezetében az ellenőrzés joga.

(2) Az e cikk (1) bekezdésében meghatározott eseteken kívül minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a jogi személyt felelősségre lehessen vonni, amennyiben az e cikk (1) bekezdésében említett személy felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettségének elmulasztása tette lehetővé a 1. és 2. cikkben említett cselekményeknek a jogi személy javára történő, a jogi személy irányítása alá tartozó bármely személy általi elkövetését.

(3) A jogi személynek az e cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott felelőssége nem zárja ki büntetőeljárás indítását olyan természetes személyekkel szemben, akik az 1. és 2. cikkben említett cselekmények bármelyikében tettesként vagy részesként részt vettek.

(4) „Jogi személy” bármely szervezet, amely az alkalmazandó nemzeti jog szerint ilyen jogállással bír, kivéve az államokat, illetve az állami közhatalmat gyakorló egyéb közigazgatási szerveket és a nemzetközi közjogi szervezeteket.

6. cikk

Jogi személyekre alkalmazható büntetések

(1) Minden tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 5. cikk (1) bekezdése alapján felelősséggel tartozó jogi személlyel szemben hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetések legyenek alkalmazhatók, ideértve a pénzbüntetést vagy pénzbírságot, valamint – adott esetben – egyéb büntetéseket is, mint például:

a) állami kedvezményekből és támogatásokból való kizárás;

b) üzleti tevékenység gyakorlásától való ideiglenes vagy végleges eltiltás;

c) bírósági felügyelet alá helyezés;

d) bíróság által elrendelt felszámolás.

(2) A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 5. cikk (2) bekezdése értelmében felelősséggel tartozó jogi személlyel szemben hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetések vagy intézkedések legyenek alkalmazhatók.

7. cikk

Alkotmányos szabályok és alapvető jogelvek

(1) Ez a kerethatározat semmilyen tekintetben nem módosítja az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében foglalt alapvető jogok és alapvető jogelvek, köztük a véleménynyilvánítás szabadsága és az egyesülési szabadság tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségeket.

(2) Ez a kerethatározat semmilyen tekintetben nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek ellentétesek az egyesülési szabadságra és a véleménynyilvánítási szabadságra, így különösen a sajtószabadságra, illetve az egyéb médiumokon keresztüli véleménynyilvánítási szabadságra vonatkozó alapvető elvekkel, ahogyan azok az alkotmányos hagyományokból vagy a sajtó, illetve egyéb médiumok jogaira, kötelezettségeire és eljárási biztosításaira irányadó, a felelősség megállapítására vagy korlátozására vonatkozó szabályokból erednek.

8. cikk

Nyomozás vagy büntetőeljárás indítása

Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 1. és 2. cikkben említett cselekmények kivizsgálása és üldözése – legalább azon legsúlyosabb esetekben, amikor a cselekményt az adott állam területén követték el – ne függjön a cselekmény sértettjének feljelentésétől vagy a büntetőeljárás megindítására vonatkozó indítványától.

9. cikk

Joghatóság

(1) Minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az 1. és 2. cikkben említett cselekmények feletti joghatósága megállapításra kerüljön, amennyiben a cselekményt:

- a) egészben vagy részben a területén követték el;
- b) valamelyik állampolgára követte el; vagy
- c) olyan jogi személy javára követték el, amelynél a tevékenység végzésének központja az adott tagállam területén található.

(2) A joghatóságnak az (1) bekezdés a) pontja szerinti megállapítása során minden tagállam meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a joghatósága olyan esetekre is kiterjedjen, amikor a cselekmény elkövetése egy információs rendszeren keresztül történt, és:

- a) az elkövető a cselekmény elkövetésekor fizikailag jelen van az adott állam területén, függetlenül attól, hogy a cselekményt az adott állam területén található információs rendszerre telepített tartalommal követik-e el;
- b) a cselekményt az adott állam területén található információs rendszerre telepített tartalommal követik el, függetlenül attól, hogy az elkövető a cselekmény elkövetésekor fizikailag jelen van-e az adott állam területén.

(3) A tagállamok úgy is határozhatnak, hogy nem alkalmazzák, vagy csak egyes egyedi esetek vagy körülmények

fennállása esetén alkalmazzák az (1) bekezdés b) és c) pontjában a joghatóságra vonatkozóan meghatározott szabályokat.

10. cikk

Végrehajtás és felülvizsgálat

(1) A tagállamok meghozzák azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek a kerethatározatnak 2010. november 28-ig megfeleljenek.

(2) A tagállamok ugyanezen időpontig eljuttatják a Tanács Főtitkárságának és a Bizottságnak azoknak a rendelkezéseknek a szövegét, amelyekkel az e kerethatározatból fakadó kötelezettségeket nemzeti jogukba átültetik. Az e tájékoztatás alapján a Tanács által elkészített jelentés, valamint a Bizottság írásos jelentése alapján a Tanács 2013. november 28-ig megvizsgálja, hogy a tagállamok mennyiben felelnek meg e kerethatározat rendelkezéseinek.

(3) 2013. november 28. előtt a Tanács felülvizsgálja e kerethatározatot. E felülvizsgálat előkészítéséhez a Tanács tájékoztatást kér a tagállamoktól arra vonatkozóan, hogy az 1. cikk (1) bekezdésében említett cselekményekkel kapcsolatos igazságügyi együttműködés során tapasztaltak-e bármilyen nehézséget. A Tanács ezen túlmenően felkérheti az Eurojustot egy jelentés benyújtására arról, hogy a nemzeti jogszabályok közötti eltérések okoztak-e bármiféle problémát az erre a területre vonatkozó igazságügyi együttműködésben a tagállamok között.

11. cikk

A 96/443/IB együttes fellépés hatályon kívül helyezése

A Tanács 96/443/IB együttes fellépése hatályát veszti.

12. cikk

Területi hatály

Ezt a kerethatározatot alkalmazni kell Gibraltárra.

13. cikk

Hatálybalépés

Ez a kerethatározat az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetésének napján lép hatályba.

Kelt Brüsszelben, 2008. november 28-án.

a Tanács részéről
az elnök

M. ALLIOT-MARIE